

«شهروند» در گفت‌وگو با کارشناسان آموزشی بررسی می‌کند

دانش‌آموزان در تابستان تعطیل باشند یا بین دونیم‌سال تحصیلی؟

مریم رضاخواه [مریم رضاخواه] کاهش تعطیلات تابستانی و نوروزی مدارس همیشه دغدغه کارشناسان آموزشی بوده است. هرچند در گذشته بارها این تعطیلات با کاهش و حتی افزایش هم روبه‌رو بود، اما پس از اجرایی شدن طرح یار دیگر به منوال سابق بازگشت. تقویم سال تحصیلی مدارس نشان می‌دهد که اول مهرماه فعالیت مدارس آغاز می‌شود و تا سی‌ویکم خرداد به پایان می‌رسد. اما حالا قرار است این تقویم اصلاح شود، لایحه‌ای که در دستور کار مجلس شورای اسلامی قرار گرفته است تا تعطیلات در برخی استان‌ها بین دو نیمسال تحصیلی قرار گیرد. با توجه به این طرح، نظرات مختلفی در این باره وجود دارد؛ بعضی از کارشناسان بر این باورند که باید تعطیلات در تابستان بماند، اما برخی دیگر از پژوهشگران آموزشی به دلایل مختلف معتقدند که تعطیلات از تابستان به دو نیمسال تحصیلی برود تا در زمستان این تعطیلات را داشته باشیم. آیا این اصلاح تقویم سال تحصیلی می‌تواند نتایج بهتری برای دانش‌آموزان به همراه داشته باشد؟ این سوالی است که درخصوص آن کارشناسان به روزنامه «شهروند» پاسخ می‌دهند.

مناطق هم در کوهستان داریم که حتی در فروردین ماه هم باید سرما را تحمل کنند و مدرسه هم خیلی نمی‌تواند امکانات و تجهیزات لازم را در اختیار قرار دهد. ما فقط می‌توانیم البته اگر تکرانرس داشته باشیم؛ شهریورماه را برای دوره ابتدایی به سال تحصیلی وصل کنیم. این طرح بیشتر برای دانش‌آموزان مناطق دوزبانه وجود دارد که زبان مادری‌شان غیر از زبان فارسی است تا برای آموزش دوره‌های کوتاه‌مدت آماده شوند. البته این را هم اگر به دوره پیش‌دبستانی تعمیم و تسری دهیم، دیگر لزومی ندارد. این طرح زمانی موضوعیت داشت که مناطق محروم ما پیش‌دبستانی و مهد نمی‌رفتند و ناگهان وارد مدرسه می‌شدند، فارسی هم بلد نبودند و به همین علت یک ماهی عقب می‌افتادند که باعث افت دانش‌آموزان می‌شد.»

مدارس استان‌ها خودشان برنامه‌ریزی کنند

ناصر کوهستانی، رئیس اسبق آموزش و پرورش منطقه ۲ تهران و کارشناس و پژوهشگر آموزش، موافق اصلاح تقویم آموزشی کشور است و به «شهروند» می‌گوید: «در بحث آغاز سال تحصیلی از نیمه شهریور هدف کم کردن تعطیلات نیست، بلکه اختیارات داده می‌شود تا مدارس استان‌ها خودشان برنامه‌ریزی کنند. در واقع طرحی در دستور کار مجلس شورای اسلامی است که قرار است دست شوراهای آموزش و پرورش هر استانی باز باشد تا شروع سال تحصیلی با توجه به بوم هر استان در نظر گرفته شود. در استان‌های گرمسیر نمی‌توان تابستان فعالی داشت. مدارس استان‌های گرمسیر هم امکان بازگشایی در تابستان را ندارند. پس ابتدا باید شوراهای آموزش و پرورش ورود پیدا کنند. استاندار و مدیرکل هر استان قدرت این را دارند که مسئولان شهری و امکانات را به سمتی ببرند تا بازگشایی‌ها انجام شود. این موضوع اگر حل شود، هر استانی با توجه به بوم و شرایط آب‌وهوایی منطقه، بازگشایی مدارس را انجام می‌دهد. استان‌های سردسیر مانند اردبیل، آذربایجان غربی و کردستان می‌توانند ابتدای شهریور مدارس را بازگشایی کنند و در زمستان تعطیلات زمستانی داشته باشند. تهران هم هوای معتدلی دارد، نه گرمسیر است و نه سردسیر، ولی به دلیل آلودگی هوا جزو استان‌هایی است که می‌تواند بازگشایی مدارس را در ابتدای شهریور انجام دهد و فضای آلودگی ماه‌های آذر و دی را می‌توانیم به عنوان تعطیلات زمستانی دونیم‌سال در دستور کار قرار دهیم که قابلیت اجرا هم دارد.»

ابتدای شهریور می‌تواند آغاز دوره تحصیلی باشد

این کارشناس آموزش درباره فضای امتحانات هم‌زمان و در طول سال هم گفت: «فضای خوبی وجود دارد و در خردادماه دچار مشکل نخواهیم شد، در این ماه همه استان‌ها از نظر آب‌وهوایی مشکلی ندارند. تنها در برخی مناطق، سرما در دی‌ماه حاکم است، اما امتحانات دی‌ماه نیز از زیبایی‌های داخلی است که مانعی برای سیستم آموزشی نظام آموزش و پرورش نیست، به این ترتیب امتحانات نوبت اول با توجه به صلاح دید شورای آموزش و پرورش هر استان در هر زمانی برگزار می‌شود که مشکلی به وجود نخواهد آورد. خردادماه که امتحانات نهایی است، پایان تحصیلی در کل کشور باید باشد. اما آغاز سال تحصیلی با توجه به بوم و ظرفیت آب‌وهوایی هر استان باید تعیین شود. خیلی ضرورت ندارد استان اردبیل اول مهرماه مدارس را بازگشایی کند، می‌تواند ابتدای شهریور آغاز دوره تحصیلی باشد، امتحانات نوبت اول را هم در آذرماه برگزار کند یا هر زمانی که شورای آموزش و پرورش استان صلاح بداند، در واقع قانون این اجازه را به آموزش و پرورش هر استان می‌دهد. امتحانات نوبت اول در همه رده‌های تحصیلی امتحانات داخلی است.»

او همچنین درباره تأثیر اصلاح تقویم سال تحصیلی روی دانش‌آموزان معتقد است که باید فرهنگ‌سازی شود. کوهستانی می‌گوید: «سه سال ما در کشور و دنیا دچار بیماری کرونا بودیم، مگر فرهنگ‌سازی نشد.»

نسخه‌های متفاوتی برای روستاییان و شهرنشینان باید پیچیده شود

ابراهیم سحرخیز، معاون اسبق وزیر آموزش و پرورش، هم معتقد است که نمی‌توان برای آموزش و پرورش نسخه‌های متفاوت پیچید. او به «شهروند» می‌گوید: «به دلیل اینکه در حال حاضر برای آزمون ورودی دانشگاه‌ها و آزمون‌های استخدامی، امتحانات نهایی در پایه‌های دهم، یازدهم و دوازدهم در واقع از امسال اجرامی‌شود، یعنی علاوه بر پایه دوازدهم، در پایه‌های دهم و یازدهم هم اجرامی‌شود. اگر قرار است امتحانات هماهنگ کشوری باشد، از یک کتاب و در زمان واحد و سوالات واحد در کشوری، امتحانی برگزار شود، پس خیلی نمی‌توان آغاز بازگشایی مدارس را دستکاری کرد. همچنین ماجرا قیای گسترده به لحاظ اقلیمی بوم، آب‌وهوا و وضعیت معیشت مردم در کشور داریم. نمی‌توان برای روستاییان نسخه واحدی در مقایسه با شهرنشینان پیچید. شرایط روستاییان در فصل تابستان و زمستان با شهرنشینان متفاوت است، پس باید نسخه‌های متفاوت پیچید. به عنوان مثال در خوزستان یا برخی دیگر از استان‌ها در جنوب کشور از اردیبهشت‌ماه گرما قابل تحمل نیست.

مکتب

تقویم تعطیلات مدارس در کشورهای مختلف

تعداد روزهای سال تحصیلی برای مدارس را اغلب دولت‌ها وضع می‌کنند، بنابراین در کشورهای مختلف تقویم روزهای تحصیلی و همچنین تعطیلات برای مدارس متفاوت است. این تفاوت گاهی در یک کشور یا حتی در یک استان یا ایالت بنابر قوانین موجود در بین مدارس مختلف دیده می‌شود. در ادامه چند اصطلاح که برای تعطیلات مدارس جهان به طور معمول به کار برده می‌شود، معرفی شده است:

تعطیلات تابستانی (هر دونیم‌کره):

در بیشتر کشورها طولانی‌ترین تعطیلات برای مدارس در فصل تابستان است که بین ۵ تا ۱۴ هفته به طول می‌انجامد. در کشورهایی از جمله ایرلند، ایتالیا، لیتوانی و روسیه تعطیلات تابستانی به طور معمول سه ماه است، در حالی که در انگلیس، هلند و آلمان این تعطیلات بین ۶ تا ۸ هفته است.

تعطیلات بهار و عید پاک (هر دونیم‌کره):

در کشورهایی که مذهب مسیحی دارند، تعطیلات عید پاک که گاهی تعطیلات بهار نیز خوانده می‌شود، در فصل بهار نیمکره شمالی برگزار می‌شود و تاریخ آن بسته به کشور و دوره مدرسه متفاوت است.

تعطیلات زمستانی (نیمکره شمالی):

در کشورهایی در نیمکره شمالی زمین «تعطیلات کریسمس» یا «تعطیلات زمستانی» شامل تعطیلات کریسمس و سال نو می‌شود که حدود یک تا سه هفته است. البته این تعطیلات در اروپا به نسبت دیگر کشورها کوتاه‌تر بوده و اغلب کمتر از دو هفته است. در نیمکره جنوبی، کریسمس در تعطیلات تابستانی است و از این رو طولانی‌تر است و ۶ تا ۸ هفته به طول می‌انجامد. این مطلب در ادامه به بررسی تقویم تعطیلات مدارس در برخی از کشورهای جهان با توجه به قرار گرفتن این کشورها در نیمکره شمالی یا جنوبی پرداخته است:

آرژانتین:

سال تحصیلی در این کشور اوایل یا اواسط دسامبر (آذر) به پایان می‌رسد و اواخر فوریه یا اوایل مارس (اسفند) آغاز می‌شود. در این کشور دانش‌آموزان دبستانی از تعطیلات تابستانه دو ماهه و دانش‌آموزان دبیرستانی از تعطیلات تابستانه سه ماهه برخوردارند.

استرالیا:

تعطیلات تابستانی برای مدارس استرالیا از ماه دسامبر (آذر) تا فوریه (اسفند) به طول می‌انجامد و شامل جشن‌های کریسمس و سال نو بوده و معمولاً ۶ هفته به طول می‌انجامد. البته لازم به ذکر است که تاریخ تعطیلات مدارس در استرالیا توسط اداره آموزش و پرورش هر ایالت به طور جداگانه تعیین می‌شود.

کانادا:

روز اول تعطیلات تابستانی برای اکثر مدارس کانادا آخرین شنبه ژوئن (اوایل تیر) است، در حالی که آخرین روز تعطیلات، «روز کارگر» در ماه سپتامبر (اردیبهشت) است. دانش‌آموزان این کشور از تعطیلات تابستانه بین دو تا سه ماهه برخوردارند. مدت این تعطیلات در استان‌های مختلف کانادا از جمله یک‌مک متفاوت است.

چین:

تعطیلات تابستانی در این کشور از اوایل ماه جولای (تیر) آغاز می‌شود و اغلب اوایل سپتامبر (اوایل شهریور) پایان می‌یابد و دو ماه طول می‌کشد.

دانمارک:

تعطیلات مدارس در دانمارک به طور معمول از پایان ماه ژوئن (تیر) تا اوایل یا اواسط اوت (مرداد) ادامه می‌یابد و به ۶ هفته می‌رسد. دانش‌آموزان دبیرستانی از دانش‌آموزان مقاطع تحصیلی پایین‌تر زودتر به مدرسه بازمی‌گردند.

آلمان:

تعطیلات تابستانی در آلمان به مدت شش هفته و نیم ادامه دارد. تاریخ این تعطیلات در ایالت‌های مختلف و همچنین برای سال‌های تحصیلی مختلف، فرق دارد، اما زودترین آنها در اواسط ژوئن (اواخر خرداد) آغاز می‌شود و آخرین پایان آن در آخر ماه سپتامبر (شهریور) است.

لهستان:

تعطیلات تابستانی در لهستان از اولین شنبه بعد از ۲۰ ژوئن (اوایل تیر) آغاز می‌شود و در اولین روز هفته سپتامبر (اوایل شهریور) پایان می‌یابد.

سنگاپور:

تعطیلات مربوط به دانش‌آموزان دوره ابتدایی و متوسطه از اواسط نوامبر (اواخر آبان) تا اوایل ژانویه (اواسط دی) برقرار می‌شود، اما بیشتر دانش‌آموزان در اواسط یا اواخر اکتبر (اواخر مهر یا اوایل آبان) به دلیل امتحانات ملی از حضور روزانه در مدرسه آزادی می‌شوند.

آفریقای جنوبی:

تعطیلات تابستانی در آفریقای جنوبی به طور معمول از ماه دسامبر (آذر) آغاز می‌شود و از نیمه ژانویه (اواخر دی) به پایان می‌رسد.

سوئد:

تعطیلات تابستانی از اواسط ژوئن (اواخر خرداد) تا اواخر اوت (اوایل شهریور) بوده و حداقل ۹ تا ۱۰ هفته ادامه دارد.

ایالات متحده آمریکا:

تعطیلات تابستانی در ایالات متحده دو یا سه ماه به طول می‌انجامد. تاریخ این تعطیلات به موقعیت منطقه‌ای مدرسه بستگی دارد. در اغلب ایالت‌های شمالی تعطیلات تابستانی از اواخر ژوئن (اوایل تیر) تا اوایل سپتامبر (اوایل شهریور) ادامه داشته و در بیشتر ایالت‌های جنوبی و غربی از اواخر ماه می (اوایل خرداد) تا اواسط اوت (اواخر مرداد) به طول می‌انجامد. تعداد روزهای تحصیلی در این کشور حدود ۱۸۰ روز در سال است.

اروگوئه:

تعطیلات تابستانی در این کشور به طور معمول از اوایل دسامبر (اواسط آذر) آغاز می‌شود و در اوایل ماه مارس (اواسط اسفند) و به مدت سه ماه به طول می‌انجامد.

فنلاند:

این کشور نیز جزو کشورهایی است که به نسبت کمترین روزهای سال تحصیلی را در دنیا دارد و دانش‌آموزان آن از تعطیلات تابستانی ۱۱ تا ۱۰ هفته‌ای برخوردارند.

با طرح‌های مختلف بار روانی زیادی را به دانش‌آموزان تحمیل می‌کنیم

حسین روزبهانی، روان‌شناس بالینی و استاد دانشگاه، هم در گفت‌وگو با «شهروند» به آسیب‌هایی که دانش‌آموزان در این طرح‌ها می‌بینند، اشاره می‌کند و می‌گوید: «اگر قرار باشد بین دو نیمسال تعطیلات دو ماهه یا سه ماهه قرار دهیم، دانش‌آموزی که کامل کتاب‌ها را آموزش ندیده است، در این فاصله تعطیلات بین دو نیمسال دچار مشکل می‌شود و قطعاً آسیب خواهد دید. بار دیگر باید زمانی مشخص شود تا معلمان و حتی خانواده‌ها نظرخواهی و بعد نیمسال اول را تکرار کنند و ادامه دروس را آموزش دهد. این کار خیلی زمان‌گیر است و معلم و دانش‌آموزان حتی نظام آموزش و پرورش در وقت و هزینه دچار آسیب خواهد شد.»

طرح‌هایی که داده می‌شود به صورت عملی نمی‌توان اجرایی کرد. همه جوانب در نظر گرفته نمی‌شود، باید از دانش‌آموزان، معلمان و حتی خانواده‌ها نظرخواهی و بعد طرحی را تصویب کنند. با طرح‌های مختلف بار روانی زیادی را به دانش‌آموزان تحمیل می‌کنیم. یکی از عوامل‌های موفقیت، برنامه بلندمدت است، باید درباره برنامه‌های آموزشی کشورهای پیشرو مطالعه و پژوهش داشته باشیم تا طرحی به نتیجه برسد.»